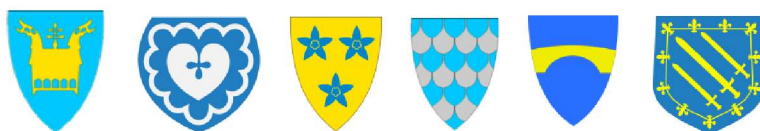
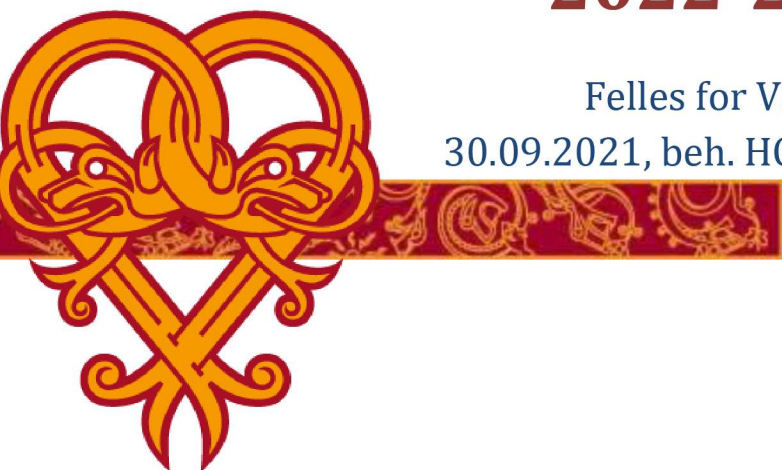

Regional plan mot vold i nære relasjoner 2022-2025

Felles for Valdres

30.09.2021, beh. HOF 18.02.2022

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	1
1.1	Formål.....	2
2	Begrepsavklaringer og avgrensning	3
2.1	Ulike typer vold	3
3	Lovgrunnlag og veiledere	4
4	Omfang av vold i nære relasjoner	6
4.1	Situasjonen i Norge	6
4.2	Situasjonen i Valdres	9
5	Det kommunale tjenesteapparat, ressurser og samarbeidspartnere	12
5.1	Det kommunale tjenesteapparat, ansvar og oppgaver.....	12
5.2	Samarbeidspartnere og eksterne ressurser	13
6	Forutsetninger for å lykkes i arbeidet mot vold i nære relasjoner	18
7	Evaluering og oppdatering av handlingsplan	19
8	Gjennomførte tiltak 2017 - 2021	20
9	Tiltaksplan vold i nære relasjoner 2022 - 2025	21
10	Vedlegg	22

Handlingsplanen er en plan for den enkelte kommune.

Tiltaksplanen omfatter kommunale tiltak og tiltak det er naturlig å samarbeide om på tvers av kommunegrenser.

1 INNLEDNING

Det er *nasjonale føringer* for at kommunene skal utarbeide handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. I stortingsmelding 15 (2012-2013) «Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner» poengteres det at regjeringen anser bruk av kommunale handlingsplaner som et viktig verktøy for å styrke og samordne den kommunale innsatsen mot vold i nære relasjoner.

I desember 2015 ble første utgave av Regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner behandlet og ferdigstilt i Rådmannsutvalget. Samarbeidskommunene har hatt ulik praksis i forhold til politisk forankring, men hver kommune har hatt anledning til å benytte planen etter at den ble ferdigstilt.

Etter beslutning i Helse- og omsorgslederforum skal tiltaksdelen av planen rulleres annenhvert år. I rulleringen for 2018 inkluderes temaet vold mot eldre i tiltaksplanen, slik at regionen også kan starte et planlagte arbeid mot denne problemstillingen. Ved neste rullering vurderes det som viktig å få med en representant fra grunnskolene i arbeidsgruppa, samt at flere tjenester, slik som legevakt, NAV og miljøarbeidertjeneste også utarbeider rutiner for å avdekke og følge opp vold i nære relasjoner.

Det er først nå i 2021 at vi kommunene kommer i gang med rullering og revidering av handlingsplanene mot vold i nære relasjoner med vedlegg. Det forberedes et arbeide der arbeidsgruppe, referansegruppa og Helse og omsorgslederforum HOF i Valdres samhandler.

Den nye handlingsplanen nå: « Frihet fra vold» gjelder for perioden 2021-2024.

Vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet med store konsekvenser både for den som utsettes direkte og for den som lever i en tilværelse med vold. Denne volden utgjør et omfattende samfunns- og folkehelseproblem og er en av de største likestillingsutfordringene.

Barn og voksne skal ikke leve i utrygghet i sine egne hjem i frykt for personer de i utgangspunktet anser som sine nærmeste. Vi kan ikke godta at for noen er borte best fordi volden gjør hjemmet til et farlig sted. Alle skal ha friheten og muligheten til å leve trygge liv.

Det er kun den som utøver vold som er ansvarlig for sine handlinger. Offentlige myndigheter har en forpliktelse til å beskytte enkeltmennesket og forebygge og bekjempe denne kriminaliteten. Det framgår både av norsk lovgivning og internasjonale konvensjoner.

Vold i nære relasjoner er ikke bare fysisk vold, men også psykiske, seksuelle og økonomiske overgrep mot en person voldsutøveren har en nær relasjon til. Det kan være vold fra nåværende eller tidligere partner, inkludert kjæreste, samboer og ektefelle. Det kan også være vold mot andre i nær relasjon, både barn, unge, voksne og eldre. Vold mot familiens kjæledyr kan også være en del av voldsbildet. Ofte har volden en digital dimensjon. I ytterste konsekvens tar vold i nære relasjoner liv.

Når det er følelsesmessige bånd mellom voldsutsatt og voldsutøver kan det være vanskelig å bryte ut av et voldelig forhold. I mange tilfeller holdes volden skjult gjennom frykt, skam, isolasjon, manipulering og fornektelse. Den voldsutsatte vil ofte forsøke å skjule sin situasjon, barn er lojale mot sine foreldre og voldsutøver benekter at volden finner sted. Dette stiller politi og hjelpeapparat overfor noen særlige utfordringer. Det vanskeliggjør avdekking, etterforskning og muligheten til å bistå og beskytte voldsutsatte på en god måte.

1.1 Formål

Formålet med handlingsplanen er at kommunen skal:

- øke kunnskapen om vold i nære relasjoner
- øke samhandlingskompetansen
- ha god oversikt over tjeneste- /hjelpemiddelet
- forebygge vold i nære relasjoner
- utvikle gode rutiner for kartlegging, varsling og tidlig intervensjon
- sørge for god oppfølging av voldsutsatte

For å lykkes med å bekjempe vold i nære relasjoner må innsatsen være helhetlig og samordnet. For å lykkes i det forebyggende arbeidet, må samarbeidet og samhandlingen mellom sektorer som har en rolle og et ansvar styrkes. Fra 2022 trer barnevernsreformen i kraft, og kommunene vil da få et større ansvar både faglig og økonomisk. Dette stiller krav til kommunens samlede familiestøttende arbeid. Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familiens behov, står sentralt. Reformen er viktig for kommunenes tilrettelegging av tverrfaglig samhandling mellom ulike tjenester og nivåer.

Helse- og omsorgstjenestene skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen, de regionale helseforetakene og fylkeskommunen skal legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

2 BEGREPSAVKLARINGER OG AVGRENSNING

Denne handlingsplanen omfatter **vold i nære relasjoner** som avgrenses til:

- Partnervold og vold mot tidligere ektefelle/samboer/kjæreste/partner, familie/slekt til voldsutøver, familie/slekt til den voldsutsatte, eller personer som har omsorg for den voldsutsatte.
- All vold mot barn (fra slekt og venner)
- Barn som lever med /er vitne til vold i familien
- Familievold – vold mot foreldre eller søsken
- Vold mellom personer som kjenner hverandre eller er venner
- Tvangsekteskap
- Kjønnshemmelighet
- Menneskehandel og voldtekt fra andre enn nærstående person (medtatt i Krisesenterloven og således et kommunalt ansvar).

Handlingsplanen omfatter ikke vold som utøves av og mot offentlige ansatte. Det ivaretas i lovverk og den enkelte virksomhets internkontroll og ROS analyser. **Vold** er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil. (Isdal)

2.1 Ulike typer vold

- *Fysisk vold:* Holde, dytte, riste eller klype, slå, sparke, bruke våpen, drepe.
- *Seksuell vold:* Trakassere, krenke, presse noen til å utføre uønskede seksuelle handlinger, incest, voldtekt og seksuell tortur.
- *Materiell vold:* Handlinger rettet mot ting eller gjenstander– slå inn dører, vegger eller vinduer, kaste og rasere inventar, knuse eller ødelegge gjenstander, rive i stykker klær.
- *Psykisk vold:* Skade, skremme eller krenke, styre eller dominere andre ved hjelp av en bakenforliggende makt eller trussel (direkte eller indirekte trusler), degradere, ydmyke, kontrollere, isolere, være utagerende sjalu. Krenkende adferd gjennom sosiale media faller innunder dette begrepet.
- *Digital vold:* For eksempel at du blir tvunget til å se filmer, bilder med seksuelt innhold. Her kan også sosiale medier gå inn.
- *Latent vold:* Det å ha opplevd vold gjør at den voldsutsatte vet at det kan skje igjen. Volden er da til stede hele tiden i kraft av sin mulighet.
- Kontrollerende atferd
 - *Økonomisk kontroll (vold):* Forhindrer partneren i å ha rådighet over egen økonomi. nekter adgang til bankkonto, forhindrer partneren i å ha en inntekt slik at han/hun presses til å måtte be om penger, tvinger partneren til å underskrive på lån og risikerer å bli sittende med en stor gjeld.
 - *Sette barna opp mot partner:* true med å kontakte barnevernet, beskrive partner på en krenkende måte ovenfor barna.
 - *Trusler:* Om å skade vedkommende, andre, sette ut rykter.
 - *Dominerende atferd:* Konstant kritikk, ta alle avgjørelser i familien, krenke partner i påsyn av andre.
 - *Sette partner i forlegenhet:* Foreta handlinger i det offentlige rom som ydmyker partneren
- *Isolasjon:* Kontrollere hva partner gjør, hvor og hvem, hva snakker om.

3 LOVGRUNNLAG OG VEILEDERE

Følgende lenker gir tilgang til lovverk, nasjonale føringer, nyttige lenker og praktiske verktøy:

- *Veileder, kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner*
<http://www.nkvts.no/sites/komplan/Sider/default.aspx>
- *Verktøy for arbeid med vold i nære relasjoner - Norsk Krisesenterforbund*
http://issuu.com/thetadesignas/docs/nkf_veileder_a4_vold_i_n_re_relasj?e=6751511/5693955
- Krisesenterloven <http://www.lovdatab.no/all/hl-20090619-044.html>
- www.krisesenteret.info
- <https://voldsveileder.nkvts.no/>

Relevante meldinger, NOUer, strategier og planer

- Meld. St. 7 (2015-2016) «Likestilling i praksis – like muligheter for kvinner og menn»
- Regjeringens årlige likestillingspolitiske redegjørelse
- «Trygghet, mangfold, åpenhet» Regjeringens handlingsplan rettet mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017-2020)
- «Mestre hele livet» Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022)
- Prop. 12 S (2016-2017) Opptappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021)
- NOU 2017: 12 «Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt»
- «Trygge Foreldre – trygge barn» Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018-2021)
- Meld. St. 19 (2018-2019) «Folkehelsemeldinga - Gode liv i eit trygt samfunn»
- Handlingsplan mot voldtekt (2019-2022)
- Prop. 121 S (2018-2019) Opptappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024)
- Regjeringens handlingsplan «Kvinner, fred og sikkerhet» (2019-2022)
- Regjeringens integreringsstrategi «Integrering gjennom kunnskap» (2019-2022)
- Regjeringens handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse «Et samfunn for alle - Likestilling, demokrati og menneskerettigheter» (2020-2025)
- Regjeringens handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion (2020-2023)
- Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer (2020-2023)
- Handlingsplan mot menneskehandel
- NOU 2020: 17 «Varslede drap?» Partnervoldsutvalgets utredning
- Prop. 100 L (2020-2021) «Endringer i velferdstjenestelovgivningen (Samarbeid, samordning og barnekoordinator)»
- NOU 2020: 16 «Levekår i byer. Gode lokalsamfunn for alle»
- Regjeringens handlingsplan «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold» (2021-2024)
- Meld. St. 34 (2020-2021) «Sammen mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet»
- Meld. St. (2020-2021) «Vi må bli høyrde og sette. Det handlar om respekt.» Menneskerettar for personar med utviklingshemming
- Forebygging og bekjempelse av internettrelaterte overgrep mot barn. Nasjonal strategi for samordnet innsats (2021-2025)

4 OMFANG AV VOLD I NÆRE RELASJONER

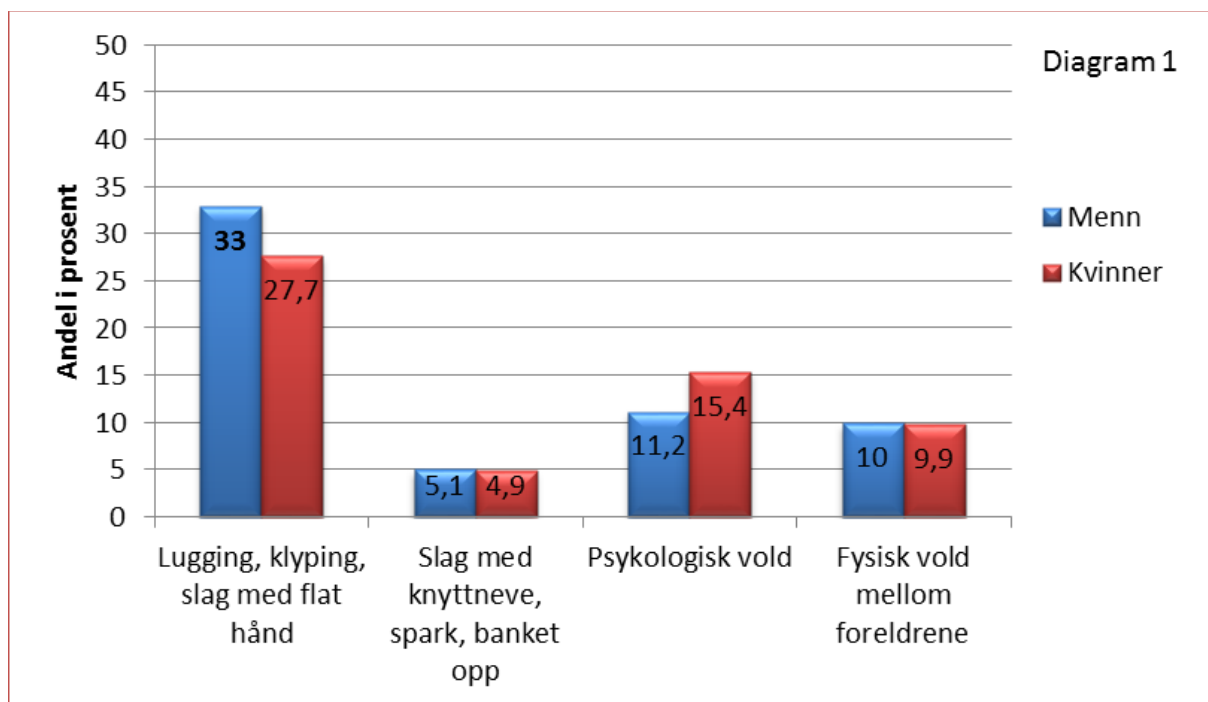
4.1 Situasjonen i Norge

Utdrag fra en landsomfattende intervjuundersøkelse «Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et Livsløpsperspektiv», Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S. Rapport nr 1/2014

4.1.1 Vold fra foresatte i barndommen

Diagram 1 viser andel menn og kvinner som i barndommen selv var blitt utsatt for vold eller hadde opplevd fysisk vold mellom foreldrene.

Både mødre og fedre utøvde vold mot barn, selv om fedre/mannlige foresatte noe oftere var oppgitt som voldsutøver. Av kvinner som rapporterte fysisk vold fra foresatte i barndommen, oppga 70 % også psykologisk vold fra foresatte.

Nær halvparten av de som hadde opplevd alvorlig vold fra foresatte rapporterte også om vold mellom foreldrene/foresatte.

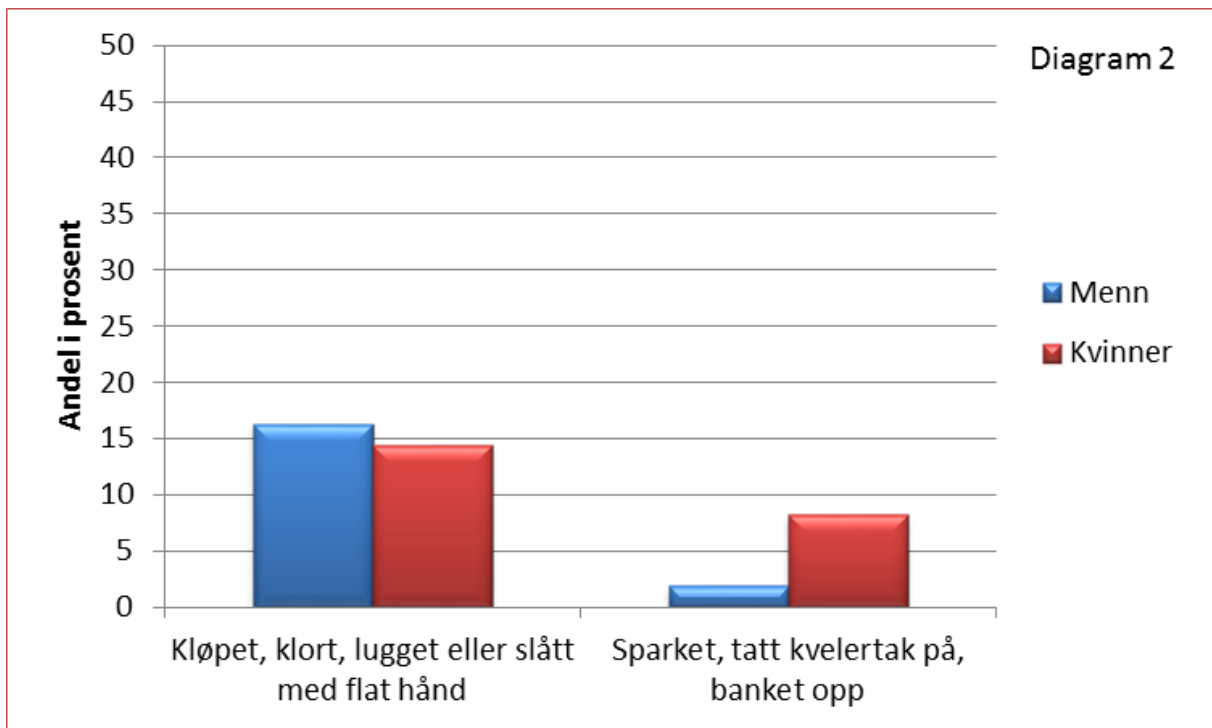
4.1.2 Partnervold i voksen alder

Diagram 2 viser andel kvinner og menn som hadde opplevd partnervold i voksen alder.

2/3 av både kvinner og menn som var utsatt for alvorlig vold fra partner var også utsatt for kontrollerende atferd fra partner.

En fjerdedel av alle drap i Norge er partnerdrap

Partnerdrap har de siste to tiårene utgjort en fjerdedel av alle drap begått i Norge. De fleste av de drepte er kvinner. I 2020 ble det begått 31 drap i Norge. Fem av drapsofrene var partner eller ekspartner til gjerningspersonen. I perioden 1990 til 2019 har partnerdrap kostet 259 personer livet

4.1.3 Seksuelle overgrep

- En tredjedel av kvinnene og en tiendedel av mennene hadde vært utsatt for seksuelle overgrep av forskjellige slag.
- 9,4 % av kvinnene og 1,1 % av mennene hadde vært utsatt for voldtekt.
- Halvparten av kvinnene som rapporterte voldtekt hadde vært utsatt for voldtekt før de var 18 år.
- 4,0 % kvinner og 1,5 % menn hadde opplevd seksuell omgang før fylte 13 år
- Det var ingen indikasjoner på at voldtekt mot unge kvinner har gått ned over tid.
- Seksuelle overgrep både mot kvinner og menn ble stort sett utført av menn. De aller fleste kjente overgriperen.
- De største gruppene av overgripere når det gjaldt voldtekt var venner, bekjente, nabo, kollega og kjæreste/partner eller tidligere kjæreste/partner.
- For seksuell omgang før 13 år var de viktigste gruppene av overgripere naboer, andre kjente voksne, familie og slekt annet enn foresatte.

I konklusjonen fra den landsomfattende undersøkelsen fremkommer bl.a. følgende:

- Barn opplever ofte flere typer overgrep.
- Personer som var utsatt for fysisk vold eller seksuelle overgrep i barndommen er i mye større grad utsatt for vold og overgrep også som voksen.
- Særlig voldtekt, men også vold, er fremdeles skjult. Det innebærer at få oppsøker helsetjenester, få anmelder forholdene, og en del forteller aldri til noen andre hva de har vært utsatt for. Barn og unge utsettes for vold i familien

En nasjonal omfangsstudie fra 2019 om vold og overgrep mot barn og unge viser at 20 prosent av ungdommer har opplevd mindre alvorlig fysisk vold, og omtrent 5 prosent mer alvorlig fysisk vold fra foreldre eller omsorgspersoner. Omtrent 20 prosent har opplevd gjentatte psykiske krenkelser fra foreldre, og dette gjelder flere jenter enn gutter. Litt mer enn 5 prosent har opplevd seksuelle overgrep fra en voksen, ofte utenfor familien. 4 prosent har opplevd vold mot kjæledyr. Et viktig funn er at utsatte barn som oftest opplever flere hendelser og flere typer vold. Dette gjelder i større grad jenter enn gutter. NOVAs undersøkelser fra 2007 og 2015 viser en nedgang i den mindre alvorlige volden mot barn og unge (lugging, klyping, dytting og slag med flat hånd), i perioden mellom undersøkelsene. Dette gjelder særlig vold fra mor. Omfanget av den grove volden fra foreldre er stabilt. Barn av foreldre fra land utenfor Norden opplever mer alvorlig fysisk vold enn barn der begge foreldre er fra Norge eller Norden. Vold mot mor er også betydelig oftere rapportert av ungdom med foreldre født utenfor Norden utsatt for.

4.1.4 Rus og vold i nære relasjoner

Det er vanskelig å fastslå eksakt forekomst av vold i nære relasjoner som er rusrelatert, men forskning viser en nær sammenheng mellom alkoholbruk og vold. I en artikkel fra 2014 «*Rus gir mer partnervold*» viser Statens institutt for rusmiddelforskning til en studie som viser sammenhengen mellom rusmiddelbruk hos overgripere og partnervold, rapportert av kvinner på krisesentre i Norge. Studien avdekker at nærmere 60 % av de norskættede kvinnene kom til krise-senter etter at de var blitt utsatt for vold begått av en partner i rus. Blant innvandrerkvinnene var det bare 26 % av kvinnene som oppga at partneren hadde vært ruset. Til gjengjeld var andelen som svarte «vet ikke» mye høyere blant innvandrerkvinnene.

4.1.5 Eldre og vold

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) sin nasjonale studie fra 2017 indikerer at mellom 56 000 og 75 000 hjemmeboende eldre har vært utsatt for vold og overgrep etter at de fylte 65 år. Den samlede forekomsten av vold og overgrep mot eldre hjemmeboende personer etter fylte 65 år, var mellom 6,8 og 9,2 prosent. Her var det ikke signifikante forskjeller mellom kjønnene. De fleste som hadde vært utsatt for vold og overgrep oppga psykiske overgrep, etterfulgt av fysisk vold, seksuelle overgrep og økonomiske overgrep. Utøver av volden var i de fleste tilfellene nærstående til den utsatte. NKVTS' studie viser at eldre som har vært utsatt for alvorlig fysisk vold eller alvorlige seksuelle overgrep tidligere i livet, er mer voldsutsatte også i eldre år.

4.1.6 Tvangsekteskap og kjønnslemlestelse

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet hadde 243 nye henvendelser 1. halvår 2014 – som var det høyeste antall saker på et halvår siden teamets oppstart. Henvendelsene omfattet følgende saker: trusler/vold (29 %), gjennomført tvangsekteskap (22 %), frykt for tvangsekteskap (16 %) og etterlatt i utlandet (12 %).

4.1.7 Årsaker til «mørketall»

Til tross for større åpenhet og bevissthet rundt vold i nære relasjoner opplever mange det som vanskelig å identifisere seg selv som voldsutsatt - rollen er assosiert med avmakt og stigmatisering. Mange vil oppleve det som et lojalitetsbrudd å utlevere partner/ektefelle. *Kilde: Våge å se, våge å spørre, tørre å handle. Norsk krisesenterforbund* Andre årsaker til mørketall er en direkte konsekvens

av volden som er bagatellisering og redusert selvbilde/selvtillit med påfølgende økt avhengighet til voldsutøver som en følge av å leve med vold over tid.

4.1.8 Personer med innvandrerbakgrunn utsettes for vold av partner og partners familie

SSBs undersøkelse «Levekår blant innvandrere i Norge 2016» viser at innvandrerbefolkningen er mer utsatt for ulike levekårsbelastninger, herunder vold, enn befolkningen for øvrig. Innvandrerkvinner er mer utsatt for vold enn både innvandrer menn og kvinner i befolkningen for øvrig. SSBs undersøkelse viser at utsatthet for vold varierer med opprinnelsesland. Til tross for betydelig oppmerksomhet rundt temaet i offentligheten finnes det lite forskningsbasert kunnskap om omfang av og former for vold i norske familier som har opprinnelse fra andre land. Over halvparten av beboerne på krisesentrene i 2019 hadde imidlertid innvandrerbakgrunn. Overrepresentasjon av kvinner med innvandrerbakgrunn på krisesentre kan henge sammen med at kvinner med slik bakgrunn oftere er isolerte på grunn av svakere tilknytning til arbeidsliv og manglende sosialt nettverk.

4.1.9 Personer med nedsatt funksjonsevne utsettes for grovere overgrep

Kunnskapen om vold mot personer med nedsatt funksjonsevne er begrenset, men eksisterende kunnskap tyder likevel på at personer med nedsatt funksjonsevne i større grad enn befolkningen generelt utsettes for vold, trusler og seksuelle overgrep. Statistisk sentralbyrå (SSB) sin levekårsundersøkelse fra 2018 viser at 10 prosent av personer med funksjonsnedsettelse har vært utsatt for vold eller trusler, mot 5 prosent blant befolkningen for øvrig. Norsk og internasjonal forskning viser at kvinner med funksjonsnedsettelser utsettes for de samme formene for vold som kvinner generelt; fysisk, psykisk, seksuell og økonomisk vold. Det ser imidlertid ut til at frekvensen er høyere og overgrepene grovere enn for kvinner generelt. En kartlegging av levekår til personer med utviklingshemming i samiske områder viser at samer med utviklingshemming er mer utsatt for mobbing og vold enn andre. Enkelte med nedsatt funksjonsevne har behov for offentlige tjenester, assistanse og pleie i hverdagen. Dette kan også innebære avhengighetsrelasjoner, maktforskjeller og dermed også økt sårbarhet.

4.1.10 Konsekvenser av vold

I tillegg til de synlige og umiddelbare fysiske skadene volden medfører, er det klare sammenhenger mellom vold og senere fysisk og psykisk uhelse. Vold i nære relasjoner har også store sosiale konsekvenser og kan føre til isolasjon, økonomiske problemer og arbeidsuførhet. Å utsettes for vold i hjemmet gir barn risiko for alvorlige psykiske og atferdsmessige problemer. I tillegg til lidelser for enkeltpersoner og familier, er det store samfunnsøkonomiske konsekvenser av vold i nære relasjoner. Kilde Stortingsmelding 15 (2012-2013), Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner.

4.2 Situasjonen i Valdres

Det er pr. i dag vanskelig å få oversikt over situasjonen i Valdres. Det er få tjenester som rutinemessig fører og tar ut statistikk/oversikter over vold i nære relasjoner. Da kommunalt ansatte som får mistanke om vold i nære relasjoner har en lovpålagt plikt til å melde til politiet om sin bekymring eller mistanke, benyttes politiets statistikk til å gi oversikt over situasjonen i Valdres.

Krisesenteret i Hønefoss og Nok (tidligere SMISO) fører statistikk i forhold til saker med vold i nære relasjoner. Krisesenteret og Nok sin statistikk tas også med i planen for å synliggjøre at det kan finnes mørketall i forhold til kartleggingene.

TJENESTE	De interkommunale barneverstjenestene i Valdres 2018 - 2020												
Interkommunal barnevernstjeneste i Valdres (Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal)	<p>Vold i nære relasjoner</p> <p>– tall hentet fra meldingsavklaring – grunnlag for undersøkelse.</p> <table border="1" data-bbox="469 719 1398 1330"> <thead> <tr> <th data-bbox="469 719 879 835">Type vold</th> <th data-bbox="879 719 970 835">2017</th> <th data-bbox="970 719 1061 835">2018</th> <th data-bbox="1061 719 1152 835">2019</th> <th data-bbox="1152 719 1243 835">2020</th> <th data-bbox="1243 719 1398 835">T.o.m. 20.09.2021</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="469 835 879 1330"> <ul style="list-style-type: none"> • Vold i hjemmet/barnet vitne til vold i nære relasjoner • Barnet utsatt for vanskjøtsel • Barnet utsatt for fysisk mishandling • Barnet utsatt for psykisk mishandling • Barnet utsatt for seksuelle overgrep </td> <td data-bbox="879 835 970 1330">26</td> <td data-bbox="970 835 1061 1330">26</td> <td data-bbox="1061 835 1152 1330">33</td> <td data-bbox="1152 835 1243 1330">57</td> <td data-bbox="1243 835 1398 1330">36</td> </tr> </tbody> </table>	Type vold	2017	2018	2019	2020	T.o.m. 20.09.2021	<ul style="list-style-type: none"> • Vold i hjemmet/barnet vitne til vold i nære relasjoner • Barnet utsatt for vanskjøtsel • Barnet utsatt for fysisk mishandling • Barnet utsatt for psykisk mishandling • Barnet utsatt for seksuelle overgrep 	26	26	33	57	36
Type vold	2017	2018	2019	2020	T.o.m. 20.09.2021								
<ul style="list-style-type: none"> • Vold i hjemmet/barnet vitne til vold i nære relasjoner • Barnet utsatt for vanskjøtsel • Barnet utsatt for fysisk mishandling • Barnet utsatt for psykisk mishandling • Barnet utsatt for seksuelle overgrep 	26	26	33	57	36								
Interkommunal barnevern for Vestre Slidre og Vang kommuner	<ul style="list-style-type: none"> • 2017 – 15 saker • 2018 – 13 saker • 2019 – 14 saker • 2020 – 11 saker • Hittil i 2021 pr. 20.09. - 9 saker 												

TJENESTE	SAKER I 2018 – 2020		
Politi	Familievold 2018 – 2020: 56. Familievold 2021 pr. 24.09.21: 12		
Krisesenteret i Hønefoss	<u>DAGBRUKERE</u> <u>OG BEBOERE</u>	<u>Antall hele Valdres</u>	
	<u>Samtaler 2020</u>	<u>38</u>	
	<u>Samtaler 2019</u>	<u>6</u>	
	<u>Samtaler 2018</u>	<u>6</u>	
	<u>Samtaler 2017</u>	<u>7</u>	
	<u>Samtaler 2016</u>	<u>30</u>	
Nok (tidligere SMISO)		Antall henvendelser fra bruker/pårørende:	Antall henvendelser fra samarbeidspartnere:
	2021		
	2020	26	7
	2019	28	7
	2018		
	2017	13	11

Følgende data har fremkommet ved henvendelse til aktuelle virksomheter.

5 DET KOMMUNALE TJENESTEAPPARAT, RESSURSER OG SAMARBEIDSPARTNERE

5.1 Det kommunale tjenesteapparat, ansvar og oppgaver

Kommunedirektør/Rådmannen har det øverste administrative ansvaret for at kommunen klarer å ivareta sitt ansvar når det gjelder oppgaver relatert til vold i nære relasjoner.

Oppgaver	Ansvar
Forebygge vold i nære relasjoner	Barnehager, skoler, SFO, voksenopplæringen, PPT, jordmortjenesten, Krisesenteret i Hønefoss, helsestasjonen/skolehelsetjenesten/helsestasjon for ungdom, barnevernet, legetjenesten, rus og psykisk helsearbeid, NAV, flyktningetjenesten Folkehelsekoordinator, ruskoordinator, FACT-teamet
Melde til barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet	Barnehager, skoler, SFO, voksenopplæringen, PPT, jordmortjenesten, Krisesenteret i Hønefoss, helsestasjonen/skolehelsetjenesten/helsestasjon for ungdom, legetjenesten, psykisk helsearbeid, pleie- og omsorgstjenesten, NAV, flyktningetjenesten Alle kommunalt ansatte som gjennom jobben får mistanke om vold i nære relasjoner har en lovpålagt plikt til å melde fra til barnevernet om sin bekymring eller mistanke.
Melde til politiet ved mistanke	Barnehager, skoler, SFO, voksenopplæringen, PPT, jordmortjenesten, helsestasjonen/skolehelsetjenesten/helsestasjon for ungdom, barnevernet, legetjenesten, psykisk helsearbeid, pleie- og omsorgstjenesten, NAV, flyktningetjenesten Alle kommunalt ansatte som får mistanke om vold i nære relasjoner har en lovpålagt plikt til å melde til politiet om sin bekymring eller mistanke.
Avdekke, kartlegge og evt. sørge for videre oppfølging	Barnevernet, jordmortjenesten, helsestasjonen/skolehelsetjenesten/helsestasjon for ungdom, legetjenesten, rus og psykisk helsearbeid, NAV og Krisesenteret i Hønefoss.
Oppfølging av voldsutsatte	Barnevernet, legetjenesten, rus og psykisk helsearbeid, helsestasjonen og Krisesenteret i Hønefoss.
Oppfølging av voldsutøvere (vurdere henvisning til behandling)	Barnevernet, legetjenesten

5.2 Samarbeidspartnere og eksterne ressurser

For innbyggerne i Valdres finnes i tillegg til kommunene en lang rekke tjenester/instanser som jobber med forebygging og/eller oppfølging av vold i nære relasjoner. Flere av disse tjenestene er sentrale samarbeidspartnere for kommunen. Listen er ikke uttømmende.

5.2.1 Innlandet politidistrikt (61 15 13 00) / politiet (02800)

Politiets arbeid mot familievold har høy prioritet. Det er egne koordinatorene for familievold og sedelighet i alle politidistrikter, og politiet samarbeider med mange etater og organisasjoner for å bekjempe denne typen kriminalitet.

5.2.2 Familievernkontoret (466 17 150)

Kontoret har som oppgave å gi hjelp til familier, par og enkeltpersoner som strir med eller ønsker å forebygge vansker knyttet til samliv og samspill. Det tilbys bl.a. sinnemestringssamtaler.

5.2.3 Spesialisthelsetjenesten (06200) bl.a.

- Barne- og ungdomspsykiatrisk (BUP) poliklinikk Gjøvik med kontor i Aurdal
- Distriktpsikiatrisk senter (DPS) Gjøvik med poliklinikk i Aurdal
- Barneavdelingen Lillehammer

Staten, ved de regionale helseforetakene, skal sørge for at de som har fast bopel eller oppholdssted innen helseregionen tilbys spesialisthelsetjeneste i eller utenfor institusjon. Med spesialisthelsetjenester menes både somatiske tjenester, psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmissbruk, uavhengig av om årsaken relaterer seg til vold og overgrep eller til andre forhold.

5.2.4 Tannhelsetjenesten (61 27 05 90)

Tannhelsetjenesten har mulighet til å oppdage fysiske skader særlig hos barn de ser regelmessig og bidra til å avdekke omsorgssvikt og overgrep. De kan også avdekke vold inkludert seksuelle overgrep hos voksne.

5.2.5 Krisesenteret i Hønefoss (32 17 06 90)

Krisesenteret i Hønefoss er et tilbud til de som er utsatt for vold, eller trusler om vold i nære relasjoner. Det er åpent døgnet rundt og er gratis for brukerne. Det er ikke nødvendig med henvisning eller timeavtale, og de ansatte har lovbestemt taushetsplikt. Krisesenteret arbeider også utadrettet med informasjon, undervisning, egne tiltak for å øke kompetanse om vold i nære relasjoner, avdekking og hva som skal gjøres når det avdekkes vold i nære relasjoner.

Det er utarbeidet en egen brosjyre og visittkort for Krisesenteret i Hønefoss, det foreligger en egen brosjyre om krisesenter «et tilbud til deg?» (grønn) som er oversatt til 25 språk og et eget tiltakskort (grønt A4): «Våge å se, våge å spørre, tørre å handle» som viser gangen i en voldssak, eksempler på symptomer på vold og eksempler på rutinespørsmål knyttet til vold i nære relasjoner. Alle kommunene har fått disse og skal foreligge på relevante kontorer i kommunen som arbeider med mennesker.

Det tilbys bl.a.:

- ICDP foreldreveiledningsgrupper på dag og kveldstid. Det er tilbud om barnevakt på senteret
- Andre tilpassede foredrag med undervisning om vold i nære relasjoner
- Veiledning av ansatte i offentlig og privat virksomhet
- Veiledning og undervisning til elever i videregående skole
- Støtte og veiledning pr. telefon
- Støttesamtaler for voldsutsatte kvinner, menn, barn og ungdom
- Advokathjelp og tolketjeneste
- Et trygt midlertidig botilbud for både kvinner, menn og medfølgende barn
- Samtaler og veiledning
- Hjelp til kontakt med øvrig hjelpeapparat
- Ungdomsgrupper for eksterne ungdommer
- Voksengrupper for beboere
- Veiledning og undervisning til ansatte i barnehager
- Veiledning og undervisning til ansatte i grunnskolen

Alle tiltakene er gratis

5.2.6 Overgrepsmottak (SO-mottak) 61 27 22 16

SO-mottak er et mottak for seksuelle overgrep/voldtekt og vold i nære relasjoner.

Trenger du hjelp av SO-mottaket kan du kontakte legevakten, fastlegen din eller politiet.

Ifra 1/5-2016 er det Sykehuset Innlandet, avdeling Lillehammer som håndterer alle overgrepssaker i Oppland. Alle henvendelser til SO-Mottak henvises dit på tlf 61 27 22 16.

Adresse til Sykehuset Innlandet, avdeling Lillehammer er: Anders Sandviksgate 17, 2609 LILLEHAMMER. SO-Mottaket holder til på gynekologisk avdeling.

SO-mottak - åpent hele døgnet alle dager

Har du vært utsatt for overgrep, er det viktig å ta kontakt umiddelbart. Du skal ikke dusje, bade eller skifte klær før du kommer til SO-mottaket.

HVA FÅR DU HJELP TIL?

- medisinsk undersøkelse og behandling
- rettsmedisinsk undersøkelse
- psykososial oppfølging
- hjelp til å komme i kontakt med andre relevante samarbeidspartnere

Tilbudet er uavhengig av om du ønsker å anmelde eller ikke. Tilbudet er gratis.

5.2.7 Statens Barnehus Hamar (62 55 62 50)

Barnehuset har en intensjon om å være et kompetansesentrum for barn og ungdom som møter rettsapparatet. Det tilbyr:

- Tilrettelagte avhør og medisinsk undersøkelse i barnevennlige omgivelser

- Spisskompetanse på seksuelle overgrep, vold og vitne til vold i nære relasjoner
- Støtte, veiledning, rådgiving, konsultasjon og korttidsterapi
- Koordinering av samrådsmøter mellom involverte instanser
- Konsultasjonsteam

<https://www.statensbarnehus.no/barnehus/statens-barnehus-hamar/konsultasjonsteam/>

5.2.8 Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS Øst) (22 58 60 00)

RVTS Øst skal bidra til å styrke fagkompetansen til fagfolk slik at de som sliter med traume- eller selvmordsproblematikk får bedre hjelp. De tilbyr undervisning, veiledning, konsultasjon og nettverksarbeid på tvers av etater og forvaltningsnivåer.

5.2.9 Nasjonalt Kunnskapsenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) (22 59 55 00)

Nasjonalt kunnskapsenter om vold og traumatisk stress utvikler og sprer kunnskap og kompetanse om vold og traumatisk stress. Formålet er å bidra til å forebygge og redusere de helsemessige og sosiale konsekvensene som vold og traumatisk stress kan medføre.

5.2.10 Kompetanseteam mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (47 80 90 50)

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse består av representanter for Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Politidirektoratet, Utlendingsdirektoratet, Helsedirektoratet, Arbeid – og velferdsdirektoratet og Integrerings og mangfoldsdirektoratet. Kompetanseteamet gir bl.a. råd, veiledning og assistanse til førstelinjetjenesten i arbeidet med konkrete saker som omhandler tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for æresrelatert vold og kontroll.

5.2.11 Forandringsfabrikken (911 96 561)

Forandringsfabrikken vil forandre skole, barnevern, psykisk helsevern og kriminalomsorg utfra svarene fra barn og unge. Den har gjennomført flere prosjekter med tema vold og seksuelle overgrep.

5.2.12 Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep i Oppland Nok (tidligere SMISO) (611 71 400)

Nok Oppland er et lavterskeltilbud for kvinner, menn og ungdom utsatt for seksuelle overgrep, samt til deres pårørende. I tillegg til støttesamtaler til nevnte grupper, arbeider virksomheten utadrettet med informasjon, undervisning og veiledning til ansatte i offentlig og privat virksomhet, til elever på ungdomstrinnet og i videregående skole. Det trengs ingen henvisning for å ta kontakt med SMISO. Alle tilbudene er gratis, og ansatte har taushetsplikt.

5.2.13 Incestsenteret i Vestfold (33 35 77 77)

Landsdekkende døgnåpen telefon for incest- og seksuelt misbrukte og deres pårørende. Gratis fra fasttelefon og Telenor mobil.

5.2.14 Alarmtelefonen for barn og ungdom (116 111)

Gratis nødtelefon for barn og unge som er redde eller har det vanskelig hjemme. På ukedager åpen kl. 15.00 til kl. 08.00. I helgene åpen hele døgnet.

5.2.15 Røde kors telefonen for barn og unge (800 33 321)

Gratis tilbud til unge under 18 år som har - eller kjenner noen som har - det vanskelig eller som har behov for å snakke med en voksen. Åpen kl. 14.00-20.00 alle hverdager.

5.2.16 Røde kors telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (815 55 201)

Åpningstid mandag til fredag kl. 9.00-16.00. Det gis informasjon og veiledning om hvordan de som ringer kan forholde deg til situasjoner der tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og æresrelatert vold forekommer.

5.2.17 Mannstelefonen (22 34 09 50)

Åpningstid mandag – fredag kl. 17.00–20.00. Mannstelefonen er landets eldste telefontjeneste spesielt rettet mot menn. Telefonen tar i mot henvendelser fra menn som bl.a. er utsatt for vold og eller har problemer med sinnemestring.

5.2.18 Reform – ressurscenter for menn (22 34 09 50)

Reform driver hjelpetilbud for menn, dokumenterer og formidler kunnskap om menns og gutters livssituasjon, og er en synlig aktør i norsk likestillingspolitikk. Stiftelsen har som målsetning å øke oppmerksomheten om menns og gutters utfordringer og behov, og å promotere aktivt farskap, voldsforebygging, bedre fysisk og psykisk helse, og mer likestilte normer for maskulinitet.

5.2.19 Dinutvei.no – Nasjonal nettportal om vold i nære relasjoner og voldtekt

dinutvei.no er en nasjonal nettportal som gir oversikt over ulike hjelpetilbud, der man er eller over hele landet. På dinutvei.no finner du også informasjon, fagstoff og en spørsmål og svar-tjeneste, hvor du kan stille spørsmål og få svar anonymt.

5.2.20 Vern for eldre – nasjonalt kontaktelefon (800 30 196)

Tilbudet er gratis. Alle over 62 år som står i fare for eller er utsatt for overgrep, kan ringe for å få råd, veiledning og hjelp. Pårørende eller andre som har mistanke om overgrep mot eldre, kan også ringe. Åpningstid mandag - fredag kl. 09.00 - 15.00.

5.2.21 Støttesenter for kriminalitetsutsatte (800 40 008/ 815 20 077)

Støttesenterets ansvar og oppgaver: å tilby mennesker utsatt for integritetskrenkende kriminalitet støtte gjennom hele straffesaksprosessen, ved å gi:

- Informasjon
- Veiledning
- Oppfølging
- Psykososial støtte
- Los til bl. annet kommunalt tjenesteapparat

6 FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES I ARBEIDET MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

Kommunen har en rekke utfordringer i sitt arbeid mot vold i nære relasjoner. Forutsetninger for at kommunen skal lykkes i dette arbeidet er bl.a. følgende:

- Erkjennelse politisk og administrativt av at vold i nære relasjoner er et viktig satsingsområde
- Trygghet med henhold til å følge opp mistanke om vold – også i små kommuner med tette relasjoner
- Trygghet til å tørre å se, spørre og handle
- God kjennskap til Krisesenteret i Hønefoss, rask samhandling og koordinering.
- Kompetanse om hva vold i nære relasjoner er, samt konsekvenser av å leve med vold over tid.
- Holde jevnt fokus på voldsproblematikk.
- Bevissthet hos alle når det gjelder viktighet av tidlig varslings
- Reduksjon av mørketall
- Gode rutiner for registrering og uthenting av data i hele tjenesteapparatet for å få oversikt over omfanget
- Tydelig beskrivelse av ansvar og roller
- Fokus på tema i alle fora / situasjoner der det er et mulig forebyggingspotensiale
- Kunnskap om forebygging, avdekking og oppfølging inkludert taushetsplikt, meldeplikt og avvergelsesplikt.
- Kunnskap om konflikthåndtering og sinnemestring
- Kunnskap om kulturelle forskjeller og tolketjeneste
- Kunnskap om ressurser / tjenesteapparat internt og eksternt
- Tverrfaglig samarbeid - pålagt og timeplanfestet tid til erfaringsutveksling og samhandling internt i kommune
- Erfarings- og informasjonsutveksling over kommunegrensene

7 EVALUERING OG OPPDATERING AV HANDLINGSPLAN

Det er kommunalsjefene i Valdres som har ansvaret for at planen implementeres på den enkelte arbeidsplass.

Virksomhetsleder Familiens hus, med forankring i Helse- og omsorgslederforum (HOF), gjennomfører innen oktober hvert 2 år et møte for evaluering av planen og mindre justeringer. Kommunens deltakere i Helse- og Omsorgslederforum, i samhandling med Oppvekst- og kulturlederforum, velger de kommunale representantene til dette arbeidet. Arbeidsgruppen skal være tverrfaglig sammensatt.

Handlingsplanen rulleres etter fire år. Tiltaksplan hvert andre år. Ansvar: Kommunal representant i Helse- og Omsorgslederforum.

Arbeidsgruppe for regional handlingsplan mot vold i nære relasjoner har bestått av:

- Inger Torun Klosbøle, virksomhetsleder Familiens hus
- Trude Martinsen Ruud, barnevernleder Interkommunal barneverntjeneste i Valdres
- May Iren Løken, Etnedal Psykisk helsetjeneste
- Marit Synnøve Opheim Østli, styrer Barnehage
- Hanne Kårstad, Vestre Slidre Institusjonsbaserte tjenester
- Mona Røtterud, Vang Helsestasjon
- Aase Mette Tordhol Halden, Hjemmetjenesten Omsorg og rehabilitering Nord-Aurdal
- Heidi Lill Tinholt, Krisesenteret i Hønefoss

Ressursperson for arbeidsgruppa

- Silje Høston, Politiet Valdres
- NAV Valdres
- Legetjenesten
- Kommunepsykologtjenesten
- Miljøarbeidertjenesten
- Flyktningetjenesten
- Gjennomføring / oppfølging av handlingsplan med tiltaksplan mot vold i nære relasjoner

8 GJENNFØRTE TILTAK 2017 - 2021

MÅL	TILTAK	Oppfølging
Etablere regional kommunal familievoldskoordinator/ veileder/ressursperson	Utrede forslag til modell	Det er ikke etablert kommunal familievoldskoordinator. Politiet har egen kontaktperson. Tiltaket vil bli vurdert på nytt dersom det kommer tilskuddsmidler kommunene kan benytte til formålet
Kompetanse	Oppfølging «hjelp som nytter» – deltagelse i nettverk. <ul style="list-style-type: none"> Regional samling. Invitere med Politi, Nok (tidligere SMISO), Krisesenteret, samt skoler og barnehager	Flere fagpersoner fra kommunene deltar på i oppfølgingsnettverk etter hjelp som nytter. Det er foreløpig ikke avholdt noen egen temadag i Valdres med bred representasjon fra fagmiljøene i regionen. Av praktiske årsaker blir slike samlinger fulgt opp i hver kommune.
Fange opp og forebygge vold mot barn	Hver enhet utarbeider rutine for: <ul style="list-style-type: none"> Rutinemessig samtaler som inkluderer temaet vold. Direkte spørsmål. Lage rutine «Hva gjør vi når barn forteller?» Også barnehager og skoler. 	Det er utarbeidet egne rutiner i de aktuelle tjenestoområdene. Rutinene er utarbeidet i regionale fagnettverk, og gjør deg gjeldende i hele Valdres. Ved neste rullering bør det også utarbeides rutiner fra NAV, legevakt og miljøarbeidertjenesten.
Bedre lokal tilgjengelighet	Utarbeide lokal «Våge å se»-plakat»	Det er utarbeidet en lokal plakat, med lokale kontaktadresser.
Tilgjengelighet, ved behov for veiledning	Etablere samhandling med eksterne samarbeidsparter på videokonferanse.	Alle Valdreskommunene har tilgang til videokonferanseutstyr. Det er også tatt et initiativ som sikrer at rektorer og barnehagestyrere kan få tilgang til videokonferanse/digitalt møterom fra norsk helsenett.
Fange opp og forebygge vold mot voksne/ eldre	Hver enhet utarbeider rutine for: <ul style="list-style-type: none"> Rutinemessig samtaler som inkluderer temaet vold. Direkte spørsmål. Lage rutine «Hva gjør vi når voksne/ eldre forteller?» Også hjemme- og institusjonsbaserte tjenester. 	Det er utarbeidet egne rutiner i de aktuelle tjenestoområdene. Rutinene er utarbeidet i regionale fagnettverk, og gjør deg gjeldende i hele Valdres. Ved neste rullering bør det også utarbeides rutiner fra NAV, legevakt og miljøarbeidertjenesten.
Gjøre planen tilgjengelig for frivillighet/ lag og organisasjoner	Formidle planen til frivillige aktører.	Planen er publisert og gjort tilgjengelig på hjemmesidene til alle Valdreskommunene.

9 TILTAKSPLAN VOLD I NÆRE RELASJONER 2022 - 2025

MÅL	TILTAK	FRIST	ANSVAR
Alle relevante tjenester skal ha rutiner for avdekking og oppfølging av vold i nære relasjoner.	<ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide rutiner i NAV • Utarbeide rutiner i miljøarbeidertjenestene • Utarbeide rutiner for legevakt 	Januar 2023	Ansvarlige ledere
Tilkjennege nye rutiner i alle relevante virksomheter.	I hver kommune: Felles gjennomgang av plan og rutiner 2 ganger i året. I tverrfaglige team, og i de ulike tjenestene.	Juni 2022	Ansvarlige ledere Alle kommuner har «Innsatsteam for barn og unge»
Øke kvaliteten på tjenestenes avdekke og følge opp-rutiner	Rullere rutiner i de ulike fagtjenestene	Ved rullering	Ansvarlige ledere «Pakkeforløp» for barn og unge. «Pakkeforløp» for voksne «Pakkeforløp» for gravide
Tilby metodikk for «de vanskelige samtale»	Implementere Redd barnas «Hvordan følge opp et barn som forteller?» og «Jeg er her» i aktuelle virksomheter	Ved rullering	Arbeidsgruppe Handlingsplan mot vold i nære relasjoner
Skrive inn «Med barnet i mente i planen»	Ved rullering av planen skal tiltak fra det regionale prosjektet «Med barnet i mente» implementeres i planen	Ved rullering	Arbeidsgruppe Handlingsplan mot vold i nære relasjoner
Skrive inn «Treffpunkt Valdres» inn i planen?	Ved rullering av planen skal tiltaket «Treffpunkt i Valdres» implementeres i planen	Ved rullering	Arbeidsgruppe Handlingsplan mot vold i nære relasjoner
Øke tverrfagligheten i arbeidsgruppa	Organisere arbeidsgruppa slik at relevante tjenester, organisasjoner også blir representert.	Ved rullering	HOF/ OKF

** https://www.reddbarna.no/jegerher?gclid=EAlaIQobChMI7Nng3que2wIVi4KyCh2J_gUnEAAYASAAEgKw0PD_BwE

Frihet fra vold:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2dda3b36640d4dfbbac11598a1dc792/209755-1d-frihetfravold-web.pdf>

10 VEDLEGG

VÅGE Å SE, VÅGE Å SPØRRE, TØRRE Å HANDLE
Tiltakskortene er utgitt av Norsk Krisesenterforbund med støtte fra Justis- og beredskapsdepartementet

Norsk Krisesenterforbund NOKI
Adresse: Skautdalen 12B, 1727 Sarpsborg
Telefon: 69 16 96 84
E-post: post@norskkrisesenterforbund.no

VÅGE Å SE

Fysiske tegn som kan tyde på vold:

- Sår, avrevet hår, blåmerker - særlig på hals, kløremerker, hevelser.
- Skader på hode, ansikt, hals, bryst, brystkasse, armer.
- Skader på flere steder på kroppen og skader som er grodd i varierende grad.
- Brudd, brannskader, stikkskader, gynekologiske smerter.
- Svimmelhet, søvn- og spiseforstyrrelser.
- Psykosomatiske symptomer som vondt i magen, vondt i hodet, vondt i ryggen etc.

Psykiske reaksjoner som kan tyde på vold:

- Redsel, uro, angst, søvn- og konsentrasjonsproblemer.
- Depresjon, mareritt, redusert selvfølelse, irritabilitet, selvmordstanker og selvmordsforsøk.

VÅGE Å SPØRRE (rutinespørsmål)

Innledning:

Mange jeg treffer i min jobb har vært utsatt for vold eller trusler om vold fra sin partner eller annen nær familie. Jeg har oppdagat at mange ikke vet at de kan snakke med meg om dette. Derfor har jeg begynt å spørre alle:

- Hvordan er dette for deg?
- Har du vært i et forhold der du har vært redd eller kjent deg truet?
- Har din partner noen gang skadet deg?

Spørsmål om fysisk vold:

- Blir du slått?
- Lugget?
- Holdt nede?
- Blitt brent?
- Dyttet?
- Er du redd for hva som kan komme til å skje med deg?

Spørsmål om psykisk vold:

- Blir du ydmyket, krenket eller latterliggjort?
- Blir du fortalt at du er lite verd?
- Blir du truet?
- Føler du deg redd?
- Har den du bor sammen med vanskelig for å kontrollere aggresjon?
- Er du redd for partneren din, barna dine eller andre i din nærhet?
- Blir din ektefelle ofte sint og oppfarende?
- Lever du med strenge regler over hva som er lov og ikke lov?
- Blir du kontrollert av andre?
- Disponerer du dine egne penger?
- Bestemmer noen om du skal ha kontakt med familie og venner?

Spørsmål om seksuell vold:

- Blir du tvunget til seksuelle handlinger når du ikke ønsker det?
- Tvunget til å se pornografiske bilder/filmer?

Spørsmål om materiell vold:

- Blir ting kastet/knust?
- Blir ting du er glad i ødelagt?
- Har du opplevd at klær blir revet i stykker?

Spørsmål om barn:

- Er barnet ditt trygt?
- Er du redd for at barna dine kan bli skadet?
- Hvor er barna når det oppstår konflikter i hjemmet?
- Tilstede, på rommet sitt, på skolen?

Signaler som kan være tegn på vold:

- Hyppige sykemeldinger, hyppige legebesøk, ofte med diffuse symptomer
- Avtaler endres eller kanselleres, personen har vanskelig for å komme hjemmefra
- Personen motsetter seg hjelp som krever innsyn i familien/par-relasjonen
- Personen er stadig blakk
- Personen kommer sjelden alene til avtalene; ektefelle/partner er ofte med
- Økt bruk av legemidler og alkohol
- Knuste eiendeler, hull i dører og vegger (ved hjemmebesøk)

Se også vår veileder "Hjelp ved vold i nære relasjoner" utgitt av Norsk Krisesenterforbund 2013

www.norskkrisesenterforbund.no

VÅGE Å SE, VÅGE Å SPØRRE, TØRRE Å HANDLE
Tiltakskortene er utgitt av Norsk Krisesenterforbund med støtte fra Justis- og beredskapsdepartementet

Norsk Krisesenterforbund NOKI
Adresse: Skautdalen 12B, 1727 Sarpsborg
Telefon: 69 16 96 84
E-post: post@norskkrisesenterforbund.no

NASJONALE HJELPETILTAK:

Reform ressurscenter for menn	22 34 09 50
Vern for eldre	800 30 196
Støttesenter mot incest i Oslo	23 31 46 50
Landsdekkende telefon for incestutsatte	800 57 000
Senter for seksuelt misbrukte menn	22 42 42 02
Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep	23 22 79 30
Rosaprojektet hjelpetiltak for kvinner og menn utsatt menneskehandel	22 31 11 60
Kompetanseteamet mot tvangs-ekteskap og kjønnslemlestelse	47 80 90 50
Alternativ til vold	22 40 11 10
Statens barnehus i Oslo	23 10 35 50

LOKALE HJELPETILTAK:

1. KARTLEGGING AV VOLDEN

Hvor alvorlig er volden?
Voldens karakter og omfang

- Når var siste gang?
- Hva hendte under de tre verste voldsepisodene?
- Når inntraff disse voldshendelsene?

2. VURDERING AV SIKKERHET

Hvor alvorlig er situasjonen?

- Lever du i fare for å bli utsatt for vold eller trusler om vold nå?
- Har du blitt truet med våpen? Har voldsutøver tilgang på våpen nå?
- Er du redd for at barna dine skal bli utsatt for vold eller trusler om vold?
- Har du vært i kontakt med krisesenteret tidligere?
- Har du vært i kontakt med politiet angående voldsbruken?
- Har voldsutøver vært anmeldt/tiltalt/dømt for voldsbruk?

3. KONTAKT MED POLITIET?

- For en uformell prat med familievoldskordinator?
- For å anmelde?
- For andre typer av hjelpetiltak (besøksforbud, voldsalarm etc.)

4. FLYTTE UT?

Til Krisesenter
Barn bør ikke etterlates i hjemmet, men bli med til krisesenter

Til familie/venner
1. Drøfte barnas sikkerhet med barnevernet
2. Lage sikkerhetsplan
3. Tilbud om støttesamtale fra krisesenteret og familievernkantoret

Bli boende
1. Melde bekymring til barnevernet
2. Lage sikkerhetsplan
3. Tilbud om støttesamtale fra krisesenteret og familievernkantoret

Om personen ønsker å flytte ut midlertidig kan det være nødvendig å hente eiendeler som klær, medisiner, skolesaker, leker ol fra hjemmet. Dette kan politet hjelpe med. Kjæledyr som har vært utsatt for vold/trusler bør vurderes om også skal hentes ut.

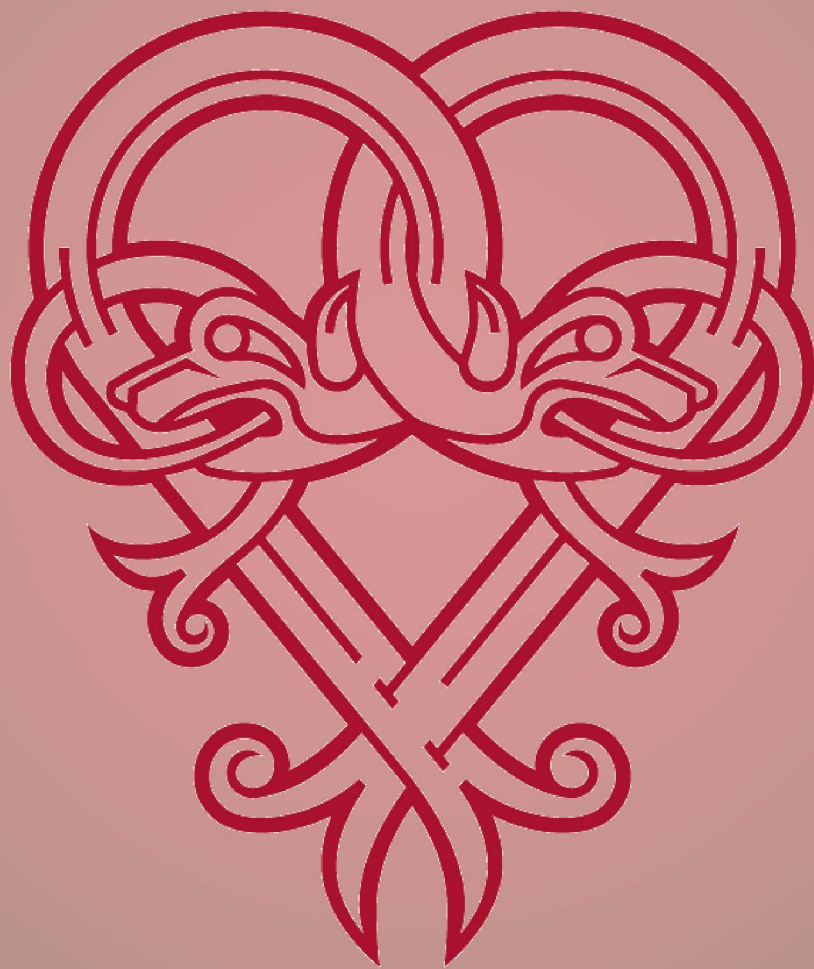
5. HENTE EIENDELER?

- Trenger personen å bli fraktet til legevakten eller til sin fastlege?
- Trenger personen kontakt med rustjeneste eller psykisk helse?
- Trenger personen kontakt med Follo akutteam?

6. MEDISINSK HJELP?

Se også vår veileder "Hjelp ved vold i nære relasjoner" utgitt av Norsk Krisesenterforbund 2013

www.norskkrisesenterforbund.no

VALDRES

skjerper sansane